

Jelentés a kiskereskedelem 2008–2010. évi teljesítményéről

2011. december

Tartalom

Bevezető.....	2
Összefoglalás.....	2
1. A kiskereskedelem gazdasági környezete.....	2
2. A kiskereskedelmi ágazat főbb gazdasági jellemzői.....	3
3. A kiskereskedelmi üzletek forgalmának alakulása.....	10
4. A kiskereskedelmi üzlethálózat változásai.....	15
Táblázat.....	22
Módszertan.....	23
Elérhetőségek	

Bevezető

A KSH ágazati kiadványainak¹ sorában megjelenő jelen kiadvány célja a hazai kiskereskedelem fontosabb jellemzőinek bemutatása. A kiadvány első részében a kiskereskedelmi főtevékenységű gazdálkodó szervezeteket magába foglaló kiskereskedelmi ágazat főbb mutatói szerepelnek, míg a későbbiekben a kiskereskedelmi üzletek forgalmáról, majd az üzlethálózat főbb jellemzőinek alakulásáról adunk tájékoztatást.

Összefoglalás

A hazai kiskereskedelemben már az évtized első felében megindult a kereskedelmi hálózat koncentrációja, mely főként a kisvállalkozások számának csökkenésében, valamint az üzletszám mérés-klődésében nyilvánult meg. A fizetőképes kereslet, a lakossági fogyasztás korlátozottsága miatt 2007 óta a kiskereskedelmi forgalom volumenindexe is éves szinten folyamatos csökkenést mutatott. Ebben a helyzetben érte el a hazai kereskedelmet a 2009-ben kibontakozó világgazdasági és pénzügyi válság, mely tovább mélyítette a negatív irányzatokat. 2009-ben már nemcsak a változatlan áras, hanem a folyó áron számolt ágazati nettó árbevétel és bolti forgalom is 4–5%-kal csökkent. 2010-ben a kiskereskedelmet még nem érte el a fellendülés. Ugyan több mutatónál stagnálásba fordult az előző évi jelentősebb visszaesés, de a forgalom volumene 2%-kal tovább csökkent.

1. tábla

Főbb kiskereskedelmi mutatók

Megnevezés	(előző év =100,0%)		
	2008	2009	2010
A kiskereskedelmi ágazat			
működő vállalkozásai számának változása	100,0 ^{a)}	94,9	99,9 ^{b)}
létszámának változása	100,6 ^{a)}	97,2	99,3 ^{b)}
nettó árbevételének változása	107,1 ^{a)}	94,3	99,5 ^{b)}
A kiskereskedelmi üzletek forgalmának értékindexe,	103,9	96,3	102,7
volumenindexe	98,4	94,7	97,9
Kiskereskedelmi üzletek számának változása	97,1	99,1 ^{c)}	..

a) TEÁOR 2003 szerint.

b) Előzetes adatok.

c) Féléves adat: 2008. december 31. és 2009. június 30. közötti változás.

1. A kiskereskedelem gazdasági környezete

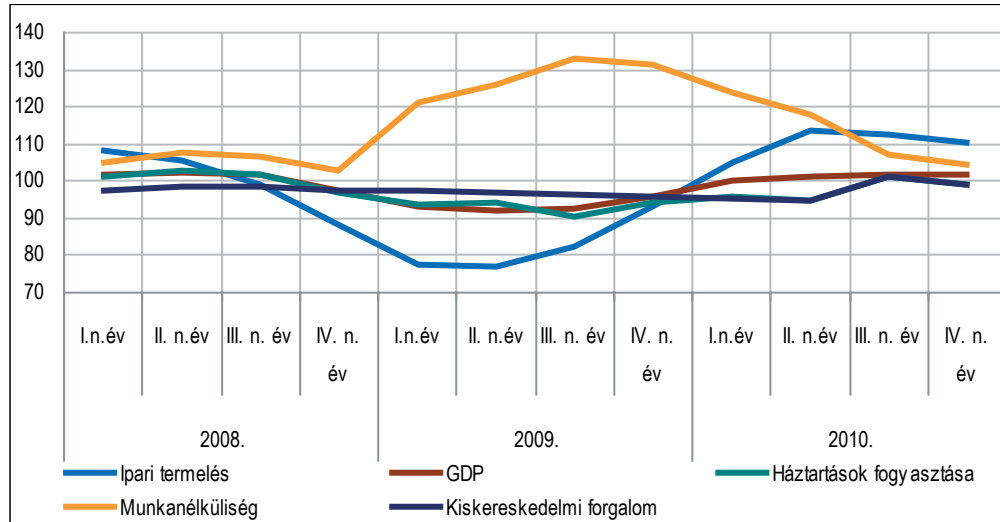
A 2008–2010 években hazánk kiskereskedelmére jelentős hatást gyakorolt az időszak elején ki-robbant nemzetközi pénzügyi és gazdasági válság. A válság mélypontját Magyarország 2009-ben érte el, visszaeső ipari és általános gazdasági teljesítménnyel, növekvő munkanélküliséggel és csökkenő lakossági fogyasztással. Egyes területeken (főként az exportvezérelt ipari termelésnél) 2010-ben már mutatkoztak a válságból való kilábalás jelei, más mutatóknál (pl. a foglalkoztatottak számában és a munkanélküliek arányában) a javulás csak kisebb mértékű volt. A kiskereskedelmi forgalom bővülését azonban még 2010-ben is gátolta a lakossági vásárlóerő gyengesége. Bár

¹ Lásd pl.: Jelentés a turizmus 2010. évi teljesítményéről, Jelentés a szállítási ágazat helyzetéről 2009, A postai szolgáltatások alakulása, 2006– 2010.

2010-ben megindult a reáljövedelem-emelkedés, ez kevésbé hatott a kiskereskedelmi forgalomra, elsősorban a megtakarítások növelését és a hitelállományok kezelését eredményezte.

1. ábra

Negyedéves konjunktúramutatók
(előző év azonos negyedév=100)

A hazai **jogszabályváltozások** közül a kiskereskedelmi forgalomra hatással volt 2009-ben az általános forgalmi adó normál kulcsának 20%-ról 25%-ra történő emelése, amivel párhuzamosan 20%-ról 18%-ra csökkent egyes alapvető élelmiszerek (tej, tejtermék, kenyér, péksütemény) áfája.

A kereskedelmi törvény² 2009 június végi módosítása, valamint a kereskedelmi tevékenység végzésének feltételeiről hozott 2009. évi kormányrendelet³ csökkentette a vállalkozások üzletnyitással kapcsolatos adminisztratív terheit, másrészt viszont megnehezítette az üzlethálózat alakulásának statisztikai nyomon követhetőségét.

A 2010 utolsó negyedévében elfogadott kereskedelmi válságadó főként a nagyobb forgalmat lebonyolító kiskereskedelmi vállalkozások 2010. évi gazdaságosságát, jövedelmezőségét befolyásolja.

2. A kiskereskedelmi ágazat főbb gazdasági jellemzői

A kiskereskedelem ágazatban működő és regisztrált vállalkozások száma

A regisztrált kiskereskedelmi⁴ főtevékenységű **vállalkozások** száma 2008-ban 121 ezer, 2009-ben 117 ezer volt, melynek csak közel háromnegyed része – 2008-ban közel 94 ezer, 2009-ben 89 ezer – számolt be tényleges gazdasági tevékenységről, azaz „működő” szervezetnek minősült.

Mind a regisztrált, mind a működő kiskereskedelmi vállalkozások száma folyamatosan mérséklődött az ezredforduló óta, tíz év alatt a vállalkozásszám csökkenése meghaladta a 20%-ot.

² A kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény.

³ A kormány 210/2009. (IX. 29.) korm. rendelete a kereskedelmi tevékenység végzésének feltételeiről.

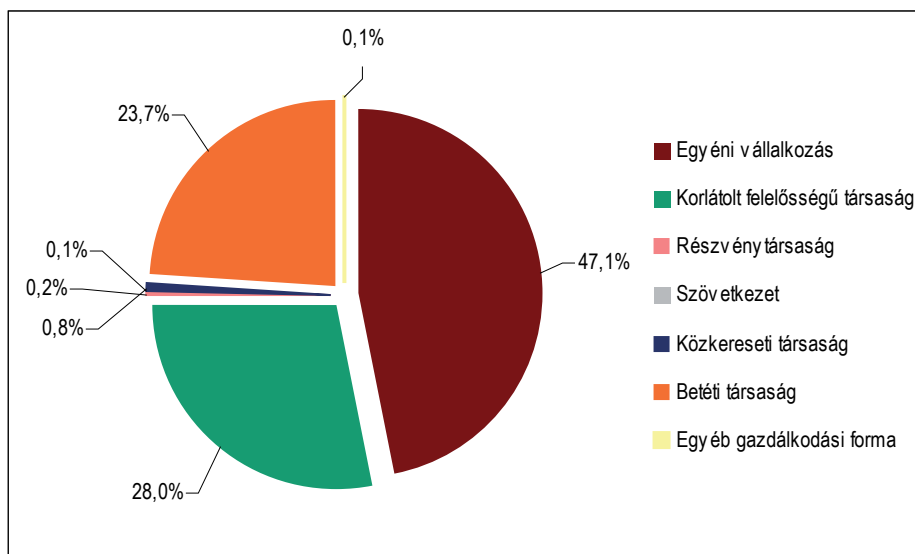
⁴ „Kiskereskedelem ágazat” alatt a 2008-tól használatos Gazdasági Tevékenységek Egységes Ágazati Osztályozása (röviden TEÁOR'08) szerint a „47 Kiskereskedelem, kivéve gépjármű, motorkerékpár” ágazatba sorolt főtevékenységű gazdálkodó szervezeteket értjük.

A regisztrált kiskereskedelmi vállalkozások aránya a *nemzetgazdaság egészében* működő vállalkozások számán belül közel 7, míg a *kereskedelem, gépjárműjavítás*⁵ nemzetgazdasági ágon belül 60%-ot ért el 2009-ben.

A regisztrált kiskereskedelmi vállalkozások **jogi forma** szerinti összetételére jellemző volt, hogy még mindig jelentős, bár évről évre csökkenő a legkisebb létszámú és tőkeerejű *egyéni vállalkozások* aránya, (2009-ben 47%), miközben nőtt a társas vállalkozásoké, 53%-ra. Utóbbin belül csökkent a betéti társaságok szerepe (2009-ben az összes kiskereskedelmi vállalkozás 24%-a tartozott ide), és növekedett a korlátolt felelősségű társaságok száma és aránya (2009-ben a kiskereskedelmi vállalkozások 28%-át tették ki). Bővült a legjelentősebb tőkeerőt és gazdasági szerepet játszó kiskereskedelmi részvénytársaságok száma (2008-ban 187, 2009-ben 191 db), bár részesedésük a regisztrált kiskereskedelmi gazdasági szervezetek számából csak közel 0,2%-ot tett ki.

2. ábra

Regisztrált kiskereskedelmi vállalkozások gazdálkodási forma szerint, 2009

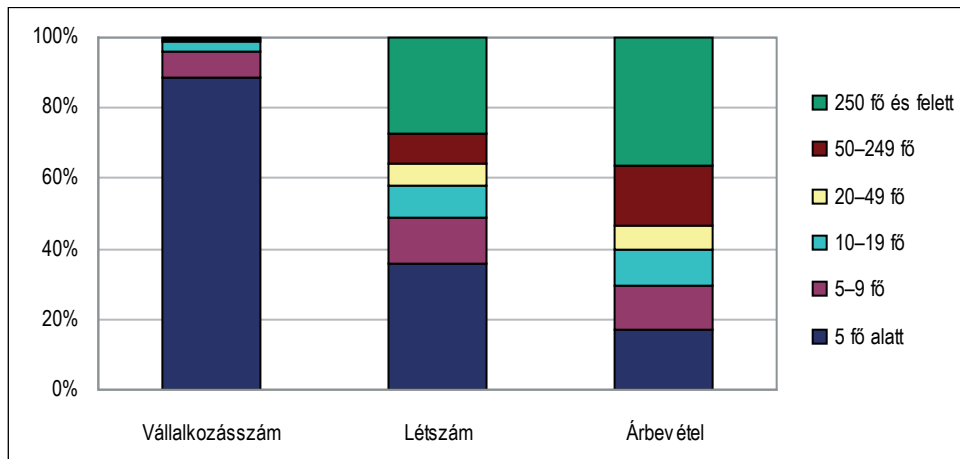

Az **újonnan regisztrált** kiskereskedelmi vállalkozások száma – a 2009. évi adatok alapján – továbbra is számottevő, bár kissé csökkent a legkisebb tőkeerőt képviselő szervezeti formák jelentősége. A 10,2 ezer újonnan regisztrált kiskereskedelmi főtevékenységű gazdasági szervezet közül 4,7 ezer egyéni vállalkozásként, 5,5 ezer társas vállalkozásként kezdte meg működését. Újonnan alakult korlátolt felelősségű társaságként 5,1 ezer, betéti társaságként 315, részvénytársaságként 9 szervezetet regisztráltak. A vizsgált időszakban a kiskereskedelmi vállalkozások az újonnan regisztrált vállalkozások számát jelentősen meghaladó mértékben **szűntek meg**, főként az egyéni vállalkozások és betéti társaságok állománya csökkent.

Létszám-kategóriák szerint vizsgálva is a legkisebb (5 fő alatti) létszámú vállalkozások tették ki az összes regisztrált kiskereskedelmi gazdálkodó szervezet túlnyomó részét, 90%-át. A legkisebb, 5 fő alatti vállalkozások a kiskereskedelem összes létszámából csak 36, árbevételeiből 17%-ot képviseltek. A kisszámú, 250 fő feletti vállalkozás a kiskereskedelmi létszám 27%-át foglalkoztatva a kiskereskedelmi árbevétel 36%-át érte el.

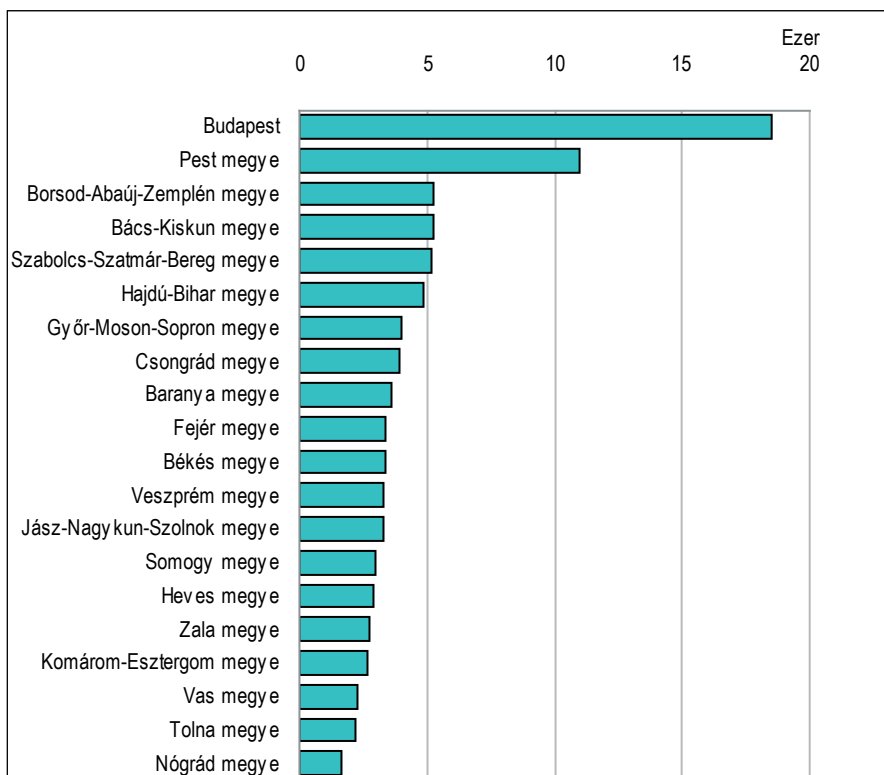
⁵ A „Kereskedelem, járműjavítás” nemzetgazdasági ág a kiskereskedelmen kívül magában foglalja a Gépjármű, motorkerékpár kereskedelme, javítása, valamint a Nagykereskedelem (kivéve jármű, motorkerékpár) ágazatokat is.

A kiskereskedelem fontosabb mutatói létszám-kategóriák szerint, 2009

Az összes működő kiskereskedelmi vállalkozás 20%-ának a fővárosban, 12%-ának Pest megyében volt a **székhelye** 2008-ban. A közép-magyarországi régióba települt 29 ezer kiskereskedelmi vállalkozás az ország működő vállalkozásainak közel egyharmadát jelentette. Az egyes további régiókban a vállalkozások 9–15%-a található: Észak-Alföldön 15%, Dél-Alföldön 14%, Észak-Magyarországon 11%, Közép-Dunántúlon, Dél-Dunántúlon és Nyugat-Dunántúlon egyaránt 10–10%.

A működő kiskereskedelmi vállalkozások száma a székhely megyéje szerint, 2008

Az újonnan regisztrált szervezetek adatai alapján továbbra sem csökken a központi régió túlsúlya. A 2009-ben alakult, 10,2 ezer kiskereskedelmi főtevékenységű vállalkozás közül 2,4 ezer Budapesten, 1,3 ezer Pest megyében jegyeztette be székhelyét.

A kiskereskedelmi ágazat fontosabb mutatói

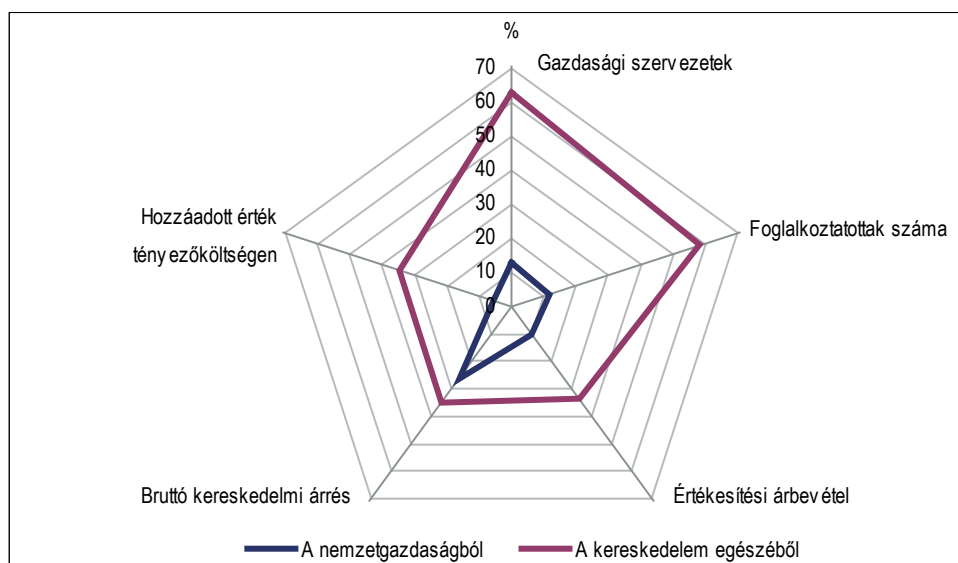
Az ágazat fontosabb mutatóira vonatkozó végleges adatok 2009-ig állnak rendelkezésre.

A kiskereskedelem nemzetgazdaság egészében elfoglalt súlyát jellemzi, hogy a működő gazdasági szervezetek számának közel 13, a foglalkoztatottak létszámának közel 12, az értékesítési árbevételnek 10, a hozzáadott értéknek (tényezőkölségen) több mint 5%-át adta 2009-ben.

A kereskedelem egészén belül a kiskereskedelem súlya különösen a működő gazdasági szervezetek (63%-os) és a foglalkoztatottak (58%-os) számát tekintve volt jelentős, miközben csak egyharmadát tette ki az értékesítési árbevételnek (33%), a bruttó kereskedelmi árrésnek (35%) és a tényezőkölségen számított hozzáadott értéknek (34%) 2009-ben.

5. ábra

A kiskereskedelem részesedése a nemzetgazdaságból és a kereskedelem egészéből, 2009

A válság kiteljesedése során, a lakossági kereslet visszaesése következtében valamennyi fontosabb kiskereskedelmi ágazatra vonatkozó mutató negatív irányba változott 2008-ról 2009-re. 2009-ben a működő kiskereskedelmi gazdasági szervezetek száma közel 5, a foglalkoztatottak száma több mint 4, az értékesítés (nettó) árbevétele folyó áron közel 6, a bruttó kereskedelmi árrés 4, míg a hozzáadott érték 13%-kal csökkent az előző évhez képest.

A kiskereskedelmi vállalkozásokban **foglalkoztatott létszám**⁶ 15 ezer fővel, 327 ezerre méréselődött 2009-ben. A teljes munkaidősre átszámított létszám több mint 7, a teljesített munkaórák száma több mint 6%-kal esett vissza 2008-hoz képest. Meg kell ugyanakkor jegyezni, hogy a kereskedelem másik két ágában, a *Gépjármű, motorkerékpár kereskedelme, javítása*, valamint a *Nagykereskedelem (kivéve jármű, motorkerékpár)* ágazatokban még ennél is nagyobb arányú létszámcsökkenés történt, és a nemzetgazdaság egészében is meghaladta az átlagos visszaesés a kiskereskedelmet.

A kiskereskedelemben közismerten viszonylag alacsonyak a **bérek és keresetek**. Az egy foglalkoztatottra jutó munkaerőköltség (bérköltség, személyi jellegű egyéb kifizetés és bérjárulék) a kiskereskedelemben 2008–2009-ben csak közel 70%-a volt a nemzetgazdasági átlagnak és 75–76%-a kereskedelem egészében elszámoltnak. Az előző évhez képest – főként a nagyobb létszámcsökkenés miatt – 3%-kal csökkent a kiskereskedelem munkaerőköltsége.

⁶ A szervezet tevékenységében részt vevők teljes létszáma.

A 4 fő fölötti létszámú kiskereskedelmi vállalkozások tevékenységében részt vevők átlagos átlományi létszáma a 2008. évi 200 ezerről 2009-ben 190 ezerre, 2010-ben 188 ezerre csökkent. A havi bruttó átlagkereset 1 főre 2008-ban 136 ezer forintot tett ki, ami 2009-ben 139 ezer forintra, 2010-ben 149 ezer forintra emelkedett. A nettó átlagkereset rendre 93, 96 és 104 ezer forintot ért el. A kiskereskedelmi dolgozók egy főre jutó nettó átlagkeresete 2008-ban 26 ezer forinttal, 2009-ben 29 ezer forinttal, 2010-ben 30 ezer forinttal maradt el a versenyszféra átlagos nettó átlagkeresetétől.

A kereskedelem egyik legfontosabb mutatójaként számon tartott bruttó **kereskedelmi árrés** a kiskereskedelemben 2009-ben 4%-kal csökkent, miközben a nagykereskedelemben 10, a gépjármű- és motorkerékpár-kereskedelemben 15%-os visszaesést mértek. A kereskedelem nemzetgazdasági ágon kívüli főtevékenységű, kereskedelmi tevékenységgel is foglalkozó vállalkozások által realizált kereskedelmi árrés javulásának köszönhetően a nemzetgazdaság egészének szintjén alig (0,7%-kal) volt csökkenés.

A 2009. évi kiskereskedelmi **hozzáadott érték** 13%-kal maradt el az előző évitől, míg a kereskedelem egészében 16, a nemzetgazdaság átlagában 8%-os csökkenést regisztráltak.

A kiskereskedelmi beruházások értékének alakulása

Miközben a legtöbb kiskereskedelmi mutató romlott 2009-ben, az ágazat tovább növelte beruházásait. A bruttó tárgyi eszköz-beruházások teljesítményértéke a kiskereskedelemben 2008-ban 148, 2009-ben 152 milliárd forint volt. Ez az összeg 2008-ban a nemzetgazdaság összes beruházásának 4,2, 2009-ben 4,5%-át érte el, míg a kereskedelem egészén belül 40, illetve 46%-ot tett ki. A beruházásokon belül – a kiskereskedelmi tevékenység sajátosságainak megfelelően – az átlagostól magasabb volt az új és a használt épületek és építményekbe való befektetés, miközben az átlagosnál alacsonyabb volt a gépek és berendezések területén végzett beruházás.

A kiskereskedelmi beruházásokon belül 2009-ben a leggyorsabban, 37%-kal a bruttó földberuházások, 30%-kal a használt épületek és építmények beszerzésére fordított összeg nőtt, de kismértékben emelkedett az új épületek, építmények beruházása, valamint a gép- és berendezésberuházás értéke is.

A kiskereskedelmi vállalkozások eredményessége

A gazdaságossági, jövedelmezőségi mutatókban különösen élesen megmutatkozott a válság hatása. 2009-ben a kiskereskedelemben 41%-kal esett vissza a **bruttó működési eredmény** 2008-hoz képest. Ugyanakkor a kereskedelem egészében 31, a nemzetgazdaság egészében 9%-os csökkenés következett be.

Ágazati szinten a különböző **eredménymutatók** közül az üzemi (üzleti) tevékenység eredménye 2009-ben csak 23%-a volt az előző évinek. A szokásos vállalkozási eredmény, az adózás előtti eredmény és az adózott eredmény mutatója a 2008. évi pozitív (nyereség) egyenlegből, 2009-ben negatívvá (veszteséggé) vált. A beruházási és fejlesztési hitelek összege 23%-kal nőtt a kiskereskedelemben.

A legnagyobb (500 millió forint feletti árbevételű) kiskereskedelmi vállalkozások több mint 21%-a negatív üzemi eredménnyel zárta a 2009. évet. Egy évvel korábban a hasonló arány még 15% volt.

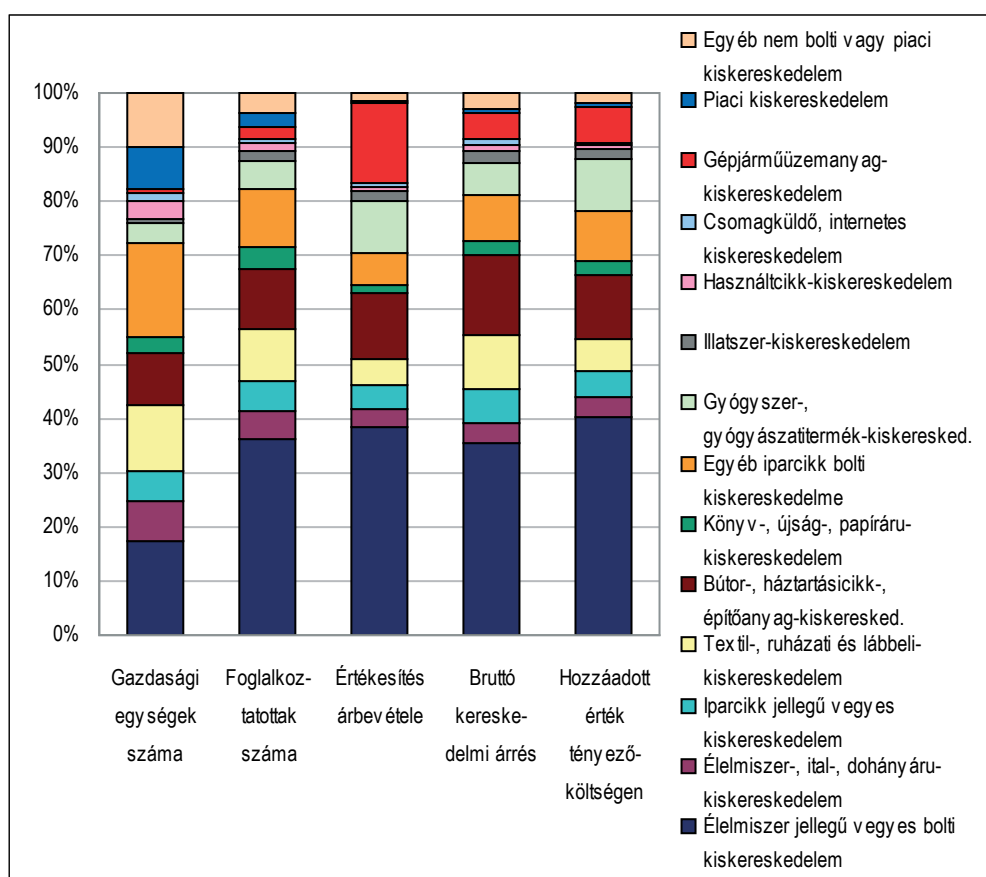
A kiskereskedelem szakágazati szerkezete⁷

A kiskereskedelmen belül az eltérő termékcsoportokat forgalmazó szakágazatoknak, szakágazatcsoportoknak különböző a munkaerő- és eszközigenye, a jövedelemtermelő képessége, illetve a koncentráltasága.

Az ágazat egészén belül – a legtöbb mutató szerint – a legjelentősebb nagyságrendet az *élelmiszer jellegű vegyes kiskereskedelem* képviseli. Idetartoznak a hipermarket- és szupermarket-hálózatokat, diszkontáruház-láncokat, valamint a vegyes termékkörű kis élelmiszerboltokat üzemeltető vállalkozások. A szakágazat koncentráltaságát mutatja, hogy bár az idesorolt 15 ezer vállalkozás csak 17%-át teszi ki a kiskereskedelem egészének, a foglalkoztatottak 120 ezres száma már a kiskereskedelem egészéből 36%-ot jelent, és számottevő részesedése a kiskereskedelmi árbevételből (39%), a realizált kereskedelmi árresből (35%), a hozzáadott értékből (40%) is. Az egy működő vállalkozásra jutó foglalkoztatott létszám (7,8 fővel) a kiskereskedelmen belül ebben a szakágazatban a második legnagyobb (a gépjárműüzemanyag-kiskereskedelem után).

6. ábra

A kiskereskedelem szakágazatcsoportos szerkezete, 2009

Az *élelmiszer-, ital-, dohányárú-kiskereskedelem* a szűkebb termékkörre (zöldség-gyümölcs, hús, hal, kenyér, pékáru, édesség, ital, dohányárú, egyéb élelmiszer) szakosodott üzleteket üzemeltető gazdasági szervezeteket foglalja magába. Ebbe a szakágazatcsoportba tartozik a kiskereskedelmi vállalkozások közel 8%-a, miközben az egyéb mutatókat tekintve aránya csak 3–5%. A szakágazatcsoport viszonylag magas munkaerőigényére utal, hogy nagyobb arányban (5,4%-kal) részesedik e terület a kiskereskedelem egészének létszámából, mint árbevételéből (3,3%).

⁷ A továbbiakban az összehasonlítás megkönnyítése érdekében, a havi kiskereskedelmi forgalmi adatközlésnek megfelelő szakágazati csoportoknak megfelelő bontást használunk. Az egyes csoportok TEÁOR besorolás szerinti tartalmát a Módszertani megjegyzések tartalmazzák.

Az *iparcikk jellegű vegyes kiskereskedelembe* sorolt vállalkozások között vannak nagyobb áruházlánckokat és kis vegyes műszaki üzleteket üzemeltetők egyaránt. Részesedésük a kiskereskedelem mutatóiból 4–6% között mozgott 2009-ben.

A néhány nagyobb áruházlánc mellett nagyszámú kis üzletet (butikot) üzemeltetnek a *textil-, ruházati és lábbeli-kiskereskedelembe* sorolt vállalkozások. A kiskereskedelmi vállalkozások számából ez a terület 12%-ot képvisel, miközben a létszámból és a kereskedelmi árreszből 10–10, a hozzáadott értékből 6, az árbevételből csak 5%-ot.

A *bútor-, háztartásicikk-, építőanyag-kiskereskedelem* a kiskereskedelem egészében elért kereskedelmi árreszből 15, az árbevételből és hozzáadott értékből 12–12%-ot tett ki, miközben a foglalkoztatottak számából csak 11, a vállalkozások számából 10%-ot jelentett 2009-ben. A foglalkoztatottak 36 ezres számát tekintve ugyanakkor a 2. legjelentősebb szakágazatcsoport volt a kiskereskedelmen belül.

Az *egyéb iparcikk bolti kiskereskedelem* szakágazatcsoportba eltérő termékcsoporthok értékesítése (számítógép, periféria, szoftver, telekommunikációs termék, sportszer, játék, dísznövény, vetőmag, műtrágya, hobbiállat, egyéb új áru kiskereskedelme) tartozik. Az idesorolt vállalkozások számuk szerint a legtöbb (16 ezer) kiskereskedelmi vállalkozást (a kiskereskedelem 18%-át) jelentik, és a kiskereskedelmen belül a 3. legnagyobb (35 ezres) létszámot foglalkoztatják. A kiskereskedelmi árbevételből azonban csak 6, a bruttó kereskedelmi árreszből 8, a hozzáadott értékből 10%-ot képviselnek.

A *könyv-, újság-, papíráru-kiskereskedelemre* a viszonylag nagy munkaerőigény jellemző. 2009-ben a szakágazatcsoport részesedése a kiskereskedelmi foglalkoztatottak létszámból 4% volt, miközben az egyéb mutatók szerinti arányuk csak 1,6–2,8%-ot ért el.

A *gyógyszer-, gyógyászatitermék-kiskereskedelemre* a jelentősebb árbevétel és hozzáadott-érték a jellemző. E két mutató tekintetében közel 10%-át adják az idesorolt vállalkozások a kiskereskedelem egészének, miközben az egyéb mutatóknál arányuk csak 3–6%-os.

A *gépjárműüzemanyag-kiskereskedelembe* a néhány nagy országos hálózat vállalkozásai, valamint a benzinkutakat üzemeltető alvállalkozó kisvállalkozások tartoznak (összesen 900 gazdasági szervezet), ami a kiskereskedelmi vállalkozásszámon belül csak 1%-ot ér el. A szakágazat 7 ezer foglalkoztatottja (ami a kiskereskedelemből csak 2%), az ágazati árbevétel 15%-át realizálja. Kereskedelmi árreszük az ágazati 5%-át, hozzáadott értékük 6%-át jelentette 2009-ben.

A legkisebb vállalkozások túlsúlya jellemzi a *használtcikk-, a piaci és az egyéb nem bolti vagy piaci kiskereskedelmet*. Az egy vállalkozásra jutó átlagos foglalkoztatott létszám ezekben a szakágazatokban csak 1,3 és 2 fő között volt 2009-ben. A vizsgált mutatók közül e szakágazatok súlya a legnagyobb a vállalkozásszámon illetően, ettől elmaradó a foglalkoztatottak száma, illetve még jobban elmaradó a többi mutató szerint.

A *csomagküldő, internetes kiskereskedelemre* is jellemző az alacsony, egy vállalkozásra jutó foglalkoztatott létszám (1,8 fő). Ez a gyorsan fejlődő szakágazat azonban a létszámbeli (0,6%-os) súlyánál nagyobb árbevételi (0,8%-os) és kereskedelmi árresz szerinti (1,1%-os) arányt ért el a kiskereskedelem egészén belül 2009-ben.

Meg kell jegyezni, hogy az internetes, vagy „e”-kiskereskedelem egésze az itt szereplő adatok szerintnél jelentősebb. Itt csak a „csomagküldő, internetes kiskereskedelem” főtevékenységű vállalkozások jelennek meg, míg a melléktevékenységként csomagküldő, internetes kiskereskedelemmel is foglalkozó vállalkozások teljes tevékenysége a saját főtevékenységükénél van elszámolva.

A csomagküldő tevékenységgel fő- vagy melléktevékenységként foglalkozó cégeknek mintegy 2/3-a kereskedelmi főtevékenységű vállalkozás. Csomagküldő, internetes kiskereskedelmi főtevékenységű vállalkozáshoz csak több mint ¼-ük tartozik. Másik közel ¼ részt a bolti kiskereskedelmi vállalkozások üzemeltetnek. Viszonylag jelentős (10–12%-os) arányt képviselnek a nagykereskedelmi, valamint az információ, kommunikáció főtevékenységű vállalkozások.

Az ágazaton kívüli kiskereskedelmi tevékenység nagysága, jellemzői

A kiskereskedelmi vállalkozások viszonylag homogén tevékenységet folytatnak. 2009-ben az ágazat értékesítési árbevételének közel 94%-a kereskedelmi és közvetítő tevékenységből, ezen belül közel 90% a főtevékenységnek megfelelő szakágazati árbevételből származott. A többi tevékenység közül számottevőbb a szolgáltatási (3%) és az ipari tevékenység (1%).

A nemzetgazdaság más ágazataiban is foglalkoznak kereskedelmi, közvetítői tevékenységgel. Erre utal, hogy az összes kereskedelmi, közvetítői tevékenység árbevételének 81%-a származik csak kereskedelemről. A legjelentősebb kereskedelmi tevékenység a villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás; a gép, gépi berendezés gyártása; a számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása; a kocsygyártás, kőolaj-feldolgozás; az élelmiszer-gyártás; a növénytermesztés, az állattenyésztés, vadgazdálkodás és kapcsolódó szolgáltatások szakágazatainak területén került elszámolásra 2009-ben.

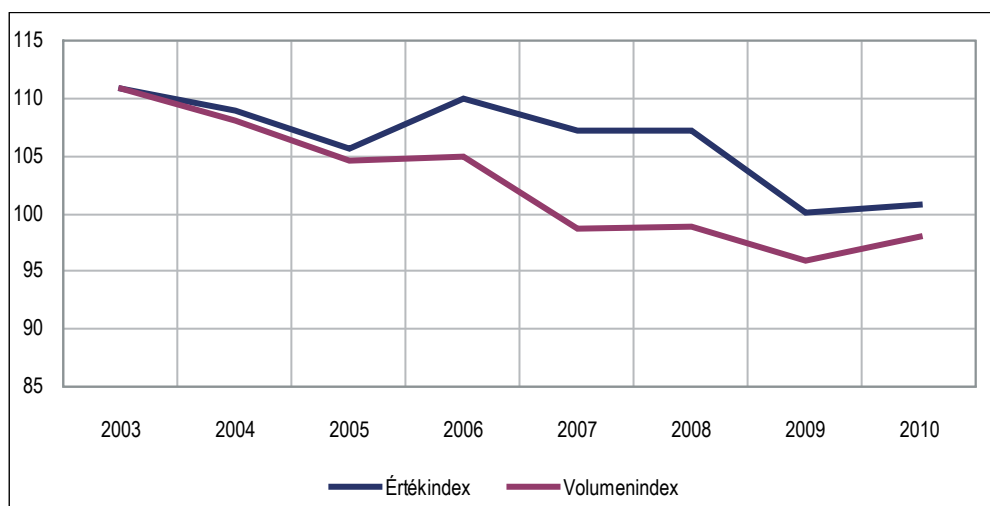
3. A kiskereskedelmi üzletek forgalmának alakulása

Tisztább képet kapunk a kiskereskedelmi forgalom alakulásáról, ha azt nem a vállalkozások, hanem a kiskereskedelmi üzletek szintjén vizsgáljuk. (A kiskereskedelmi üzleteknek csak 60%-át üzemeltetik kiskereskedelmi főtevékenységű vállalkozások, további 15%-át nagy-, illetve gépjármű-, motorkerékpár-kereskedelmi cégek, míg a fennmaradó 25%-át más, nem a kereskedelmi nemzetgazdasági ágba sorolt vállalkozások.)

A kiskereskedelmi üzletek fogyasztói folyó áron lebonyolított forgalma 2010-ben 7479 milliárd forintot ért el, 2,7%-kal haladta meg az egy évvel korábbit, de 1,1%-kal elmaradt a 2008. évitől. Az árváltozásokat is figyelembe vevő volumenindex 2007-tel kezdődően minden évben csökkenést mutatott.

7. ábra

A kiskereskedelmi forgalom érték- és volumenindexének alakulása
(előző év=100)

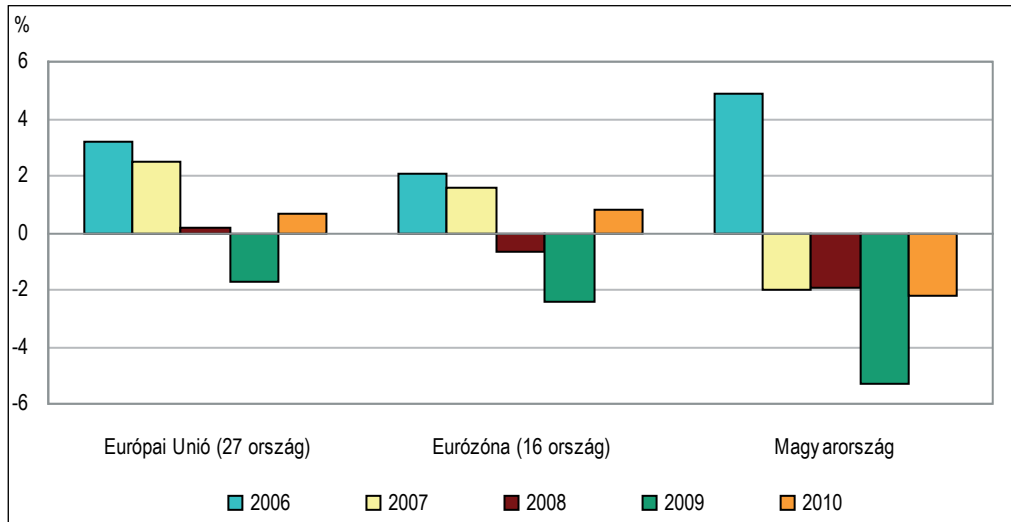

A hazai tendencia csak fő vonalaiban követte az európai országokban lezajló változásokat. A kiskereskedelmi forgalom volumenének hazai növekedése 2002–2006 között még rendre meghaladta az Európai Unió és az eurózóna országainak átlagos növekedését, azt követően azonban hazánkban az európai átlagnál mélyebb visszaesés következett be. A 27 Európai Unió tagország közül 2007-ben Magyarországon kívül még csak 3 országban (Németországban, Olaszországban és

Dániában) csökkent a kiskereskedelmi forgalom volumene. 2008-ban már 11 országban, 2009-ben a válság kiteljesedéseként 21 országban mérséklődött a forgalom hazánkon kívül. 2010-ben a válságból való kilábalás jeleként az EU-27 és az eurózóna összesített kiskereskedelmi forgalmi volumene már növekedést mutatott, bár Magyarországgal együtt 16 országban még továbbra is csökkent a kiskereskedelmi forgalom volumene az előző évhez képest.

8. ábra

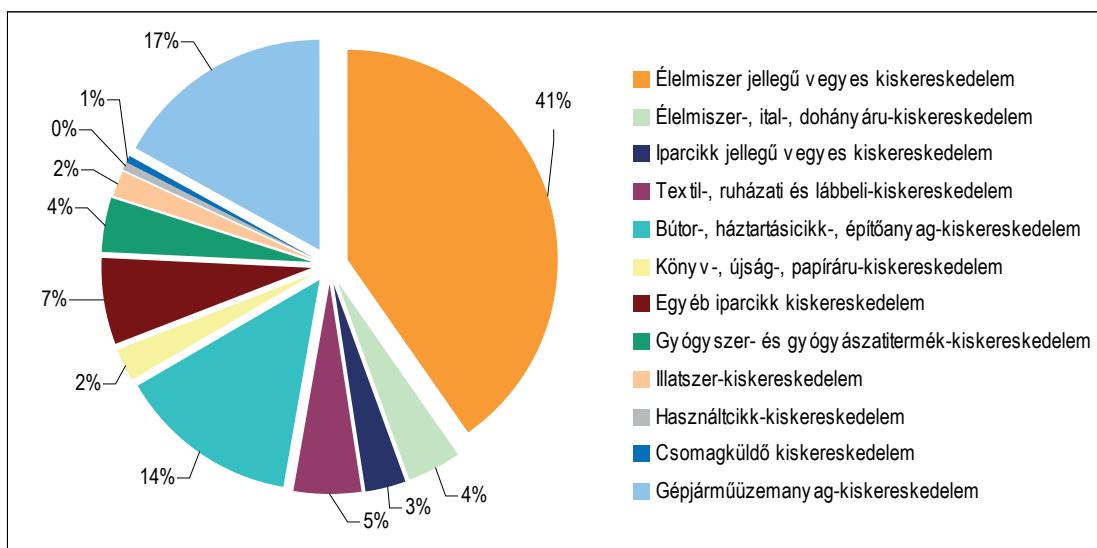
A kiskereskedelmi forgalom volumenének éves változása

Üzlet típusonként vizsgálva a hazai kiskereskedelmi forgalmon belül a legnagyobb, 40%-os arányt az *élelmiszer jellegű vegyes kiskereskedelmi üzletek* képviselték 2010-ben. Ebbe az üzletcsoportba tartoznak a nagy alapterületű és jelentős forgalmat lebonyolító *hipermarketek*, melyek száma a 2008. évi 136-ról 2009-ben 152-re, 2010-ben 165-re nőtt, és forgalmuk aránya a vizsgált 3 évben az összes kiskereskedelmi forgalomból 14–15%-ot ért el. Az üzletcsoportot a hipermarketeken kívül a diszkontok, a szupermarketek, valamint a kis alapterületű vegyes termékkört árusító élelmiszerüzletek alkotják.

9. ábra

A kiskereskedelmi forgalom szerkezete üzlet típusok szerint, 2010

Az *élelmiszer-szaküzletek* (húsboltok, zöldség-gyümölcs üzletek, kenyér-, pékáruüzletek stb.) súlya ugyanakkor az összes kiskereskedelmi forgalomból csak 4%-ot ért el.

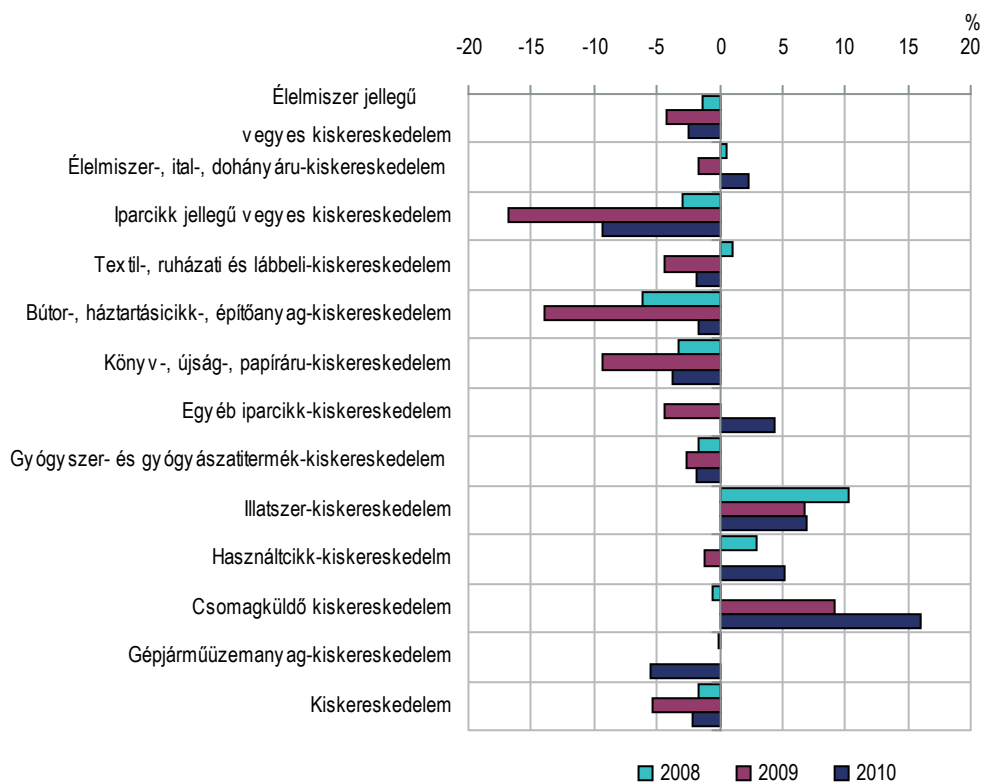
A nem élelmiszer kiskereskedelem legnagyobb forgalmat lebonyolító szereplői a bútortartásicikk-, az építőanyag-kiskereskedelmi üzletek, 14%-os részesedéssel.

Jelentős súlyt képviseltek még a gépjármű-üzemanyagot értékesítő benzinkutak, az összes forgalom 17%-ával.

A 2008–2010-es években a kiskereskedelmi forgalom volumene összességében 7%-kal csökkent. A legnagyobb arányú – 3 év alatt közel 25%-os – csökkenést az iparcikk jellegű vegyes kiskereskedelmi üzletek regisztrálták. 15%-kal csökkent a bútortartásicikk-, az építőanyag-kiskereskedelmi üzletek eladásainak volumene, 13%-kal a könyv-, újság-, papíráru-kiskereskedelemé. Az átlagoshoz közeli (6–7%-os) mérséklődést jelentettek az élelmiszer jellegű vegyes kiskereskedelmi, valamint a textil-, ruházati és lábbeli-kiskereskedelmi üzletek. Kisebb (4–5%-os) volt a csökkenés a gépjárműüzemanyag-eladásoknál, valamint a gyógyszer-, gyógyászatitermék-kiskereskedelemben. Dinamikusan, több mint ¼-ével nőtt ugyanakkor a forgalom volumene a csomagküldő, internetes kiskereskedelemben, illetve (14%-kal) az illatszer-kiskereskedelemben.

10. ábra

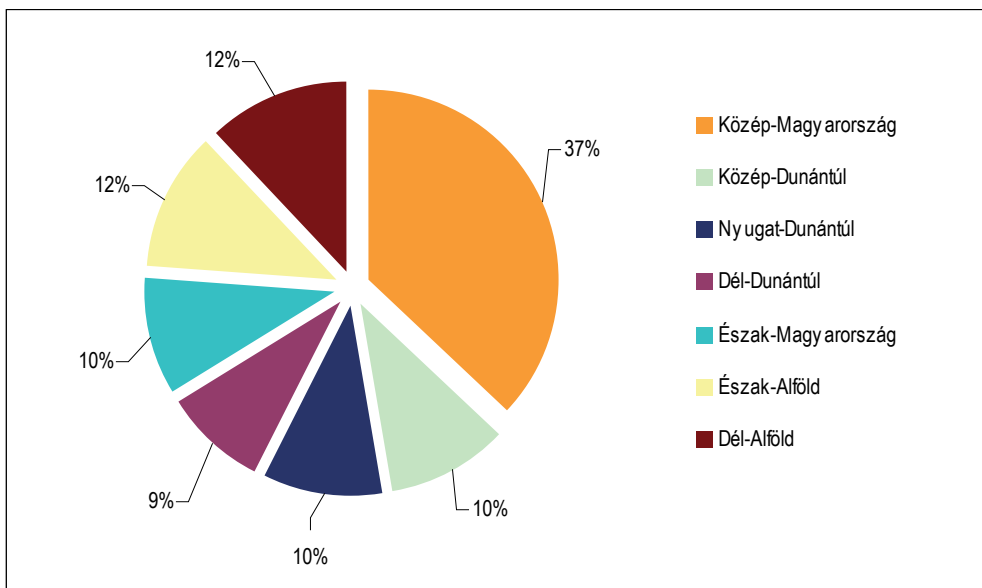
A kiskereskedelmi forgalom éves változása

A kiskereskedelmi forgalom erős területi koncentrátságát mutatja, hogy 2010-ben a vásárlások 37%-át Közép-Magyarországon – 23%-át Budapesten, 14%-át Pest megyében – regisztrálták. A többi régió aránya a legkisebb – a 9%-os részesedésű Dél-Dunántúl – és a legmagasabb – a 12%-os részesedésű Észak-Alföld – között helyezkedett el.

A 2009. évközepe népszámlálás alapján a közép-magyarországi régió 29%-kal részesedett, míg Észak-Alföld 15, Dél-Alföld 13, Észak-Magyarország 12, Közép-Dunántúl 11, Nyugat- és Dél-Dunántúl 10–10%-ot tett ki.

A kiskereskedelmi forgalom megoszlása régiók szerint, 2010

A vizsgált (2008–2010) időszakban az országos átlagban 7%-os kiskereskedelmi forgalmi visszaesésnél számottevőbb csökkenés Budapesten, Dél- és Közép-Dunántúlon (egyenként 9–9%), valamint Dél-Alföldön (8%) következett be, miközben kisebb mértékű mérséklődés jellemezte Észak-Magyarországot (5%). A többi régióban az országos átlaghoz közeli forgalmi volumencsökkenés volt.

A kiskereskedelmi forgalom megoszlása árucsoportok szerint

A vállalkozások vagy az üzletek főtevékenysége szerint vizsgálva a kiskereskedelmi forgalmat nem kapunk tiszta képet a kiskereskedelem áruszerkezetéről, tekintettel arra, hogy jelentős a nem szakosodott bolti vegyes kiskereskedelem aránya. (Idetartozik az „élelmiszer jellegű vegyes” kiskereskedelem és az „iparcikk jellegű vegyes” kiskereskedelem.) Nincs termékcsoportonkénti bontás a használatcikk-bolti kiskereskedelmén, a csomagküldő, internetes kiskereskedelmen, illetve az egyéb nem bolti, piaci kiskereskedelmen belül sem. Amennyiben a kiskereskedelmi forgalom termékszerkezetét kívánjuk vizsgálni, ezeken a területeken (is) tovább kell bontani a forgalmat.

A forgalom árucsoportonkénti adatai alapján a kiskereskedelmi, valamint a gépjármű- és gépjárműalkatrész-kiskereskedelmi üzletek folyó fogyasztói áron 2010-ben lebonyolított összesített 8093 milliárd forintos forgalmának 89,0%-a (7200 milliárd forint) származott a klasszikus kiskereskedelmi árucsoportok, 11,0%-a (893 milliárd forint) pedig a gépjárművek és gépjárműalkatrészek értékesítéséből.

Bár a klasszikus kiskereskedelmi árucikkek forgalma közel 1%-kal esett vissza a 2008-as 7261 milliárd forintos forgalomhoz képest, a termékkör részesedése 5,2 százalékponttal növekedett az időszakban. Ennek oka a 2008 végén kirobbanó gazdasági válság volt, mely legnagyobb mértékben a gépjárművek értékesítésének jelentős visszaesésében érzékeltette a hatását. A gépjárművek és gépjárműalkatrészek értékesítésének folyó áras forgalma 26,4%-kal csökkent két év alatt.

A gépjármű- és gépjárműalkatrész termékkörön belül a teljes eladási forgalom zuhanása miatt a belső arányok önmagukban történő vizsgálata megtévesztő lehet, két év alatt az új járművek eladásainak részesedése 12,6 százalékponttal lett kevesebb, míg ezzel párhuzamosan a gépjárműalkatrész-értékesítés részesedése 15,6 százalékponttal bővült. Ez azt jelzi, hogy a háztartá-

sok új jármű vásárlása helyett a régi karbantartására fordítottak arányaiban többet, mint korábban. A forgalom nagyságát tekintve azonban szinte mindegyik termékkör zsugorodott, kivételt egyedül a gépjárműalkatrészek jelentettek, melyek értékesítése a 2009-es 11,6%-os csökkenés után 2010-ben 6,8%-kal növekedett a 2008-as forgalomhoz képest.

2010-ben a klasszikus kiskereskedelmi árucikkek forgalmának 35,4%-át tették ki az élelmiszertermékek (élelmiszerek, italok, dohányárúk), 1,8 százalékponttal meghaladva a két évvel korábbi részesedést. A nem élelmiszertermékek közül az üzemanyag volt a legjelentősebb árucsoport, 18,9%-os részaránnyal, melyet a bútor, háztartási cikk, építőanyag összevont árucsoport követett 16,5%-kal részesedve a forgalomból. A legmagasabb részarány-növekedést a termékkörön belül a gyógyszer, gyógyászati termék, illatszertartozékok csoportja jelentette 1,8 százalékponttal, míg a legnagyobb, 4,1 százalékpontos csökkenés a bútor, háztartási cikk, építőanyag árucsoportban volt.

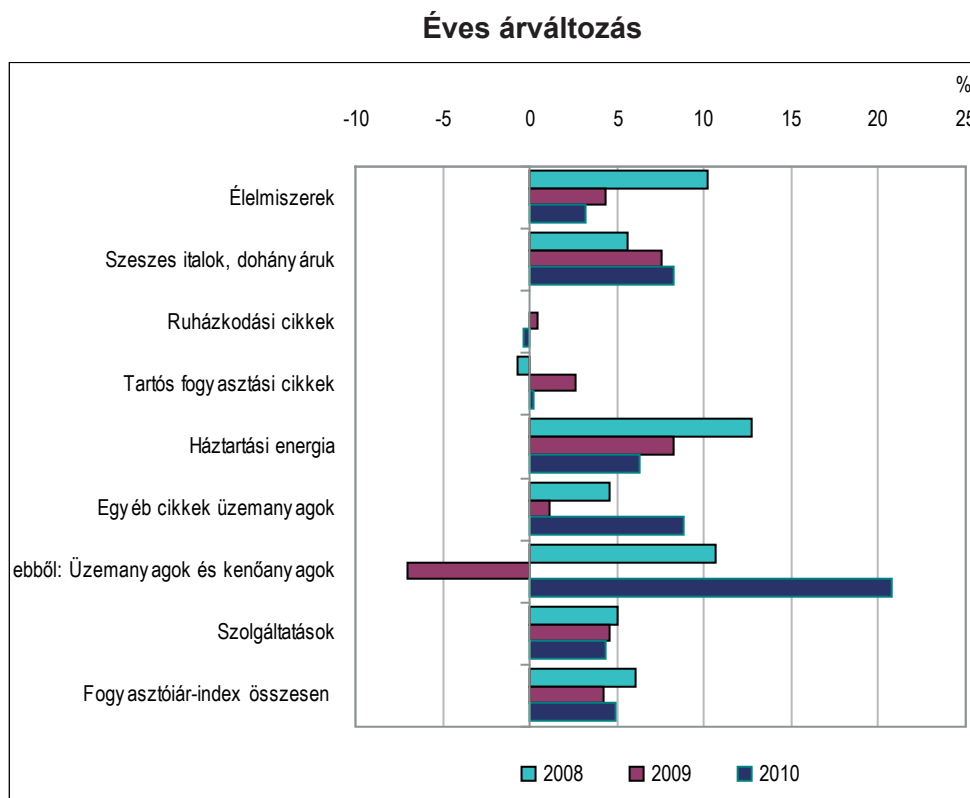
Meg kell jegyezni, hogy az üzemanyagok forgalma a lakossági vásárlásokon kívül jelentősebb értékű üzleti célú felhasználást is tartalmaz. Abban, hogy a kiskereskedelmi forgalmon belül az üzemanyag eladások aránya a 2009. évi 18,0%-ról 2010-ben 18,9%-ra nőtt, döntően az üzemanyagárak növekedése játszott szerepet.

Az élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyes kiskereskedelmi szakágazatokba tartozó főtevékenységű vállalkozások forgalmának 2010-ben 78,9%-át adták az élelmiszertermékek. Ez a részarány 1,2 százalékponttal volt alacsonyabb az egy évvel korábbinál, ugyanakkor közel azonos szinten volt az azt megelőző 2008-as év 78,8%-os részesedéssel.

A fogyasztói árak alakulása főbb cikkcsoportonként

A kiskereskedelmi forgalom alakulására hatással van a kereskedelmi forgalomba kerülő termékek árának változása.

12. ábra

A teljes lakossági fogyasztásra vonatkozó árindex 2008-ban 6,1, 2009-ben 4,2, 2010-ben 4,9%-os növekedést mutatott. Ebben a mutatóban azonban olyan, nem a kiskereskedelemből beszerzett termékek és szolgáltatások árváltozásának hatásai is szerepelnek, mint pl. a vezetékes háztartási energia, tömegközlekedés, egészségügyi, oktatási és egyéb szolgáltatások.

A kiskereskedelmi árindex 2008-ban és 2009-ben kissé alacsonyabb volt, mint a fogyasztóiár-index, 2010-ben megegyezett azzal. A 2008–2009. évi eltérést leginkább a vezetékes háztartási szolgáltatások (gáz, elektromos energia, távhő, víz és csatorna) díjának átlag feletti emelkedése magyarázta.

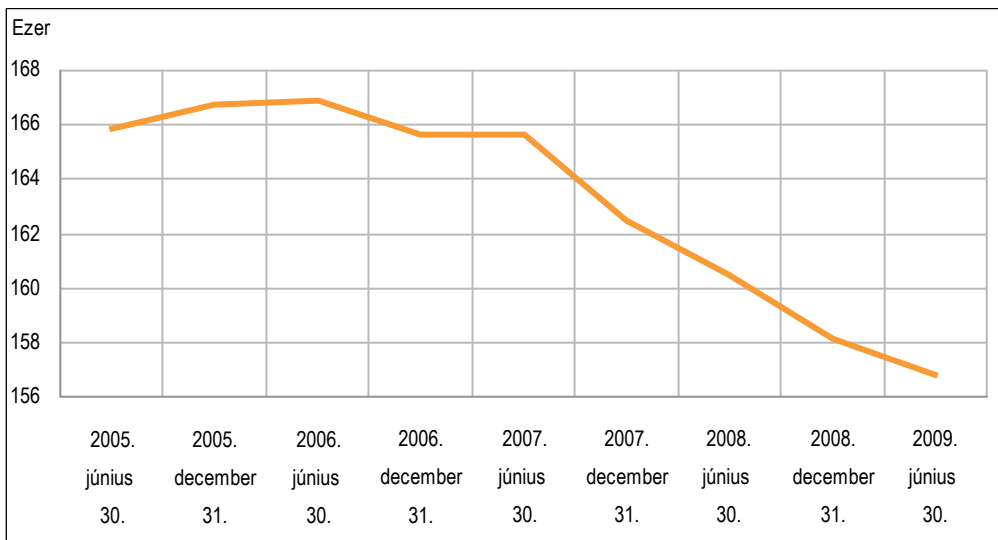
A legnagyobb kilengéseket az *üzemanyagárak* mutatták a vizsgált időszakban, 2008-ban és 2010-ben felfelé, 2009-ben lefelé húzták a fogyasztóiár- és a kiskereskedelmiár-indexet. Az *élelmiszerárak* főként a 2008. évi árindexeket hajtották felfelé, míg a *szeszes italok, dohányárak* árváltozása 2009–2010-ben meghaladta az átlagosat. Ugyancsak a 2009–2010. években nőtt az átlagosnál gyorsabban a gyógyszerek, gyógyászati termékek ára. A *ruházkodási és a tartós fogyasztási cikkek* területén a kínálati piac, a folyamatos jó áruellátás az árakat stabilizálta, változatlan, illetve enyhén csökkenő ártrendet eredményezett.

4. A kiskereskedelmi üzlethálózat változásai⁸

Az évtized második felében, az üzletek számának 2005-ig tartó növekedését követően, megindult a kiskereskedelmi üzletszám folyamatos csökkenése. Éves szinten 2006-ban 1,1, 2007-ben 3,2, 2008-ban 4,3 ezret megközelítő mértékű üzletszámcsökkenés következett be. 2009 június végén 156,8 ezer kiskereskedelmi üzlet működött az országban, 1,3 ezerrel kevesebb, mint 2008 végén.

13. ábra

A kiskereskedelmi üzletek száma
(gépjármű-, motorkerékpár-, járműalkatrész-szaküzletekkel együtt)

2007 és 2009 közepe között – üzlettípusonként vizsgálva – szinte valamennyi területen csökkent az üzletek száma.

⁸ A kiskereskedelmi üzletek engedélyezését, nyilvántartását szabályozó kormányrendelet az elmúlt néhány évben többször változott, emiatt módosítani kellett a települési önkormányzatok nyilvántartási rendszerét, valamint az arra épülő statisztikai adatgyűjtési és feldolgozási rendszert. Az új rendszerből származó, 2009 végi és 2010. évi adatok a kiadvány készítésekor még feldolgozás, illetve felülvizsgálat alatt álltak.

Az **élelmiszerüzletek és -áruházak** 2007. végi 45,6 ezres állománya 2008-ban 5%-kal, közel 2,2 ezer üzlettel csökkent, ezt követően 2009 I. félévében további kisebb üzletszám-mérséklődés következett be. Így 2009 közepére az üzletszám 43,4 ezerre csökkent. Ezen belül elsősorban a vegyes termékkört árusító kisebb üzletek száma esett vissza, miközben a nagy alapterületű és forgalmú hipermarketek száma megközelítette a 140-et.

Az élelmiszer-szaküzletek (pl. hús-, kenyér-, palackozott ital-, dohányáru-, zöldség-gyümölcs üzlet) körében 2008-ban még üzletszám-növekedés volt, és 2009 I. félévében is csak az átlagosnál kisebb arányú visszaesés következett be.

2. tábla

Kiskereskedelmi üzletek száma

Üzlettypus	(db)					
	2007. december 31.	2008. június 30.	2008. december 31.	2009. június 30.	Változás 2008-ban	Változás 2009. I. félévében
Élelmiszerüzletek és áruházak	45 599	44 881	43 442	43 358	-2 157	-84
Élelmiszer vegyesüzlet és áruház	29 047	28 128	26 324	26 286	-2 723	-38
Élelmiszer-szaküzlet	16 552	16 753	17 118	1 7072	566	-46
Iparcikk üzletek és áruházak	105 537	104 193	103 416	102 120	-2 121	-1 296
Vegyesiparcikk-üzlet és -áruház	5 103	4 709	4 675	4 645	-428	-30
Textil-, ruházati és lábbeliüzlet	27 778	27 110	26 806	26 061	-972	-745
Bútor-, műszakcikk-, festék-, vasáru-, barkács- és építőanyag-szaküzlet	19 866	1 9930	19 782	19 724	-84	-58
Könyv-, újság-, papíráru- és egyéb iparcikk-szaküzlet	42 810	42 423	42 057	41 612	-753	-445
Illatszerüzlet, humán- és állatgyógyászati termékek üzlete	3 413	3 502	3 496	3 334	83	-162
Használatcikk-üzlet	6 567	6 519	6 600	6 744	33	144
Élelmiszer- és iparcikküzletek, áruházak összesen	151 136	149 074	146 858	145 478	-4 278	-1 380
Üzemanyag-töltő állomás	2 135	2 139	1 999	2 052	-136	53
Kiskereskedelmi üzletek és áruházak összesen	153 271	151 213	148 857	147 530	-4 414	-1 327
Gépjármű-, motorkerékpár-, járműalkatrész-üzlet	9 202	9 280	9 294	9 282	92	-12
Mindösszesen	162 473	160 493	158151	156 812	-4 322	-1 339

Az **iparcikküzletek és -áruházak** száma 2007 végén több mint 105,5 ezer volt, ez a vizsgált időszakban 102,1 ezerre csökkent, ebből 2008-ban 2,1, 2009 I. félévében 1,3 ezer a csökkenés mértéke. Legnagyobb számban a textil-, ruházati és lábbeliüzletek, valamint a könyv-, újság-, papíráru- és egyéb iparcikküzletek száma esett vissza. 2009-ben már az illatszerüzlet, a humán- és állatgyógyászati termékek üzleténél is csökkent az üzletszám, ahol 2008-ban még növekedést regisztráltak.

Az **üzemanyag-töltő állomások** száma 2008-ban kissé (136-tal) csökkent, majd 2009 I. félévében kismértékben (53-mal) emelkedett.

2008 végén a tevékenységi osztályozás szerint nem a kiskereskedelem részét képező **gépjármű-, motorkerékpár- és járműalkatrész-üzletek** száma elérte maximumát, 9294 üzlettel. A válság a gépjárműeladásokat nagymértékben visszavetette, ami az üzletszámcsökkenésben is megmutatkozott.

A kiskereskedelmi üzlethálózatban a vizsgált időszakban végbemenő jelentősebb üzletszámcsökkenés az országos **eladótér** nagyságának kisebb ingadozása és az egy üzletre jutó átlagos alapterület növekedésével párhuzamosan ment végbe.

Országos szinten, 2009 június végén 17 916 ezer négyzetméter volt a kiskereskedelmi üzletek eladóterének összes alapterülete. Az egy üzletre jutó átlagos alapterület a 2007 végi 111 m²-ről 2008 végére 113 m²-re, 2009. június 30-ra 114 m²-re emelkedett.

3. tábla

A kiskereskedelmi üzlethálózat eladóterének alapterülete

Megnevezés	2007. december 31.	2008. június 30.	2008. december 31.	2009. június 30.
Alapterület, ezer m²				
Összes üzlet	18 095	18 171	17 879	17 916
változás az előző időponthoz képest	45	76	-292	37
Átlagos alapterület, m²				
Összes üzlet	111	113	113	114
változás az előző időponthoz képest	2	2	0	1

Az élelmiszerüzletek és -áruházak átlagos alapterülete a megfigyelt időszakban 101–103 m² között ingadozott. Az üzletcsoport eladótereinek a legkisebb területe a dohányáru (20 m²), a zöldség-gyümölcs (33 m²), illetve a hal (33 m²) szaküzleteire jellemző a 2009 június végi állományban. Az élelmiszer vegyes üzletek és -áruházak átlagos alapterülete ugyanakkor 143 m²-et ért el.

Az iparcikküzletek és -áruházaknál az átlagos alapterület a 2007 végi 98 m²-ről, 2009. június 30-ra 102 m²-re nőtt. Ezen belül a legkisebb eladóteret 2009 június végén az óra-ékszer szaküzleteknél (31 m²), valamint a telekommunikációs termékek szaküzleteinél (42 m²) regisztrálták, míg a legnagyobbat a festékek, vasárúk, barkács és építési anyagok szaküzleteinél (260 m²), továbbá a bútort-, a háztartási cikkek- és világítástechnikai szaküzletek csoportjában (234 m²) jelentették.

Az üzemanyagtöltő állomások átlagos alapterülete némileg csökkent, – a 2007 végi 472 m²-ről 2009 június végére 440 m²-re –, míg a gépjármű-, motorkerékpár- és alkatrészüzletek alapterülete kissé – 228-ról 232 m²-re – emelkedett.

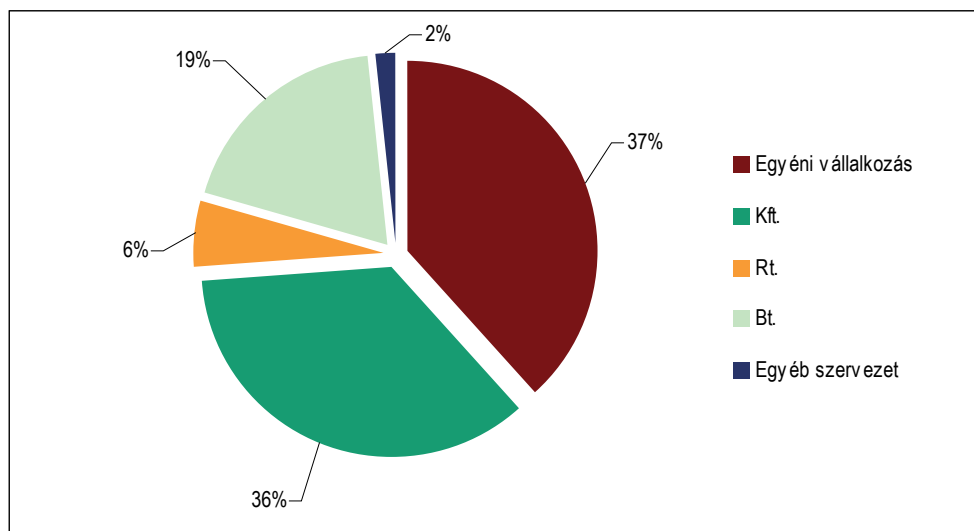
A közel 157 ezer kiskereskedelmi üzletet 2009 közepén **105 ezer vállalkozás üzemeltette**. Az üzleteket üzemeltető vállalkozások száma is folyamatosan mérséklődött az elmúlt években (2008-ban közel 3 ezerrel, 2009 I. félévében közel 900-zal). A csökkenés közel azonos arányú volt, mint az üzletek számának csökkenése, így az egy üzemeltető vállalkozásra jutó átlagos üzletszám alig változott (a 2007 végi 1,50-ről, 2009 I. félévének végére 1,49-re mérséklődött). Kizárólag a 21-nél több üzletet üzemeltető vállalkozások száma emelkedett 2007 decembere és 2009 júniusa között (145-ről 152-re), az ennél kisebb üzlethálózatot működtetők számában csökkenés következett be, leginkább az 1 üzletet üzemeltető vállalkozások száma mérséklődött (83,1 ezerről 80,7 ezerre).

A 19 olyan vállalkozáshoz, mely 100 vagy több üzletet üzemeltetett, összesen több mint 4100 üzlet tartozott 2009-ben. Megtalálhatók voltak közöttük a legnagyobb üzemanyagtöltő hálózatok, élelmiszeráruház-láncok, drogériaüzlet-láncok.

Főként a kisebb vállalkozások által működtetett üzleteket érintette a csökkenés. Az **egyéni vállalkozások által üzemeltetett üzletek** száma a 2007 végi 62,8 ezerről 2008 végére 58,4 ezerre, 2009 közepére 56,7 ezerre esett vissza. Arányuk az összes üzletszámon belül a 2007 végi 39%-ról 2008 végére 37%-ra, 2009 június végére 36%-ra mérséklődött.

A **társas vállalkozások** által működtetett üzletek száma mintegy 100 ezer, az időszakban lényegében állandó, kisebb ingadozásokkal. 2008 végén az összes üzlet 37%-át korlátolt felelősségű társaságok, 36%-át egyéni vállalkozások, 19%-át betéti társaságok, 6%-át részvénytársaságok üzemeltették. A többi gazdálkodási formájú vállalkozástípus az üzletek maradék 2%-át működtette.

**Kiskereskedelmi üzletek száma az üzemeltető vállalkozás gazdasági formája szerint,
2008. december 31.**

A kiskereskedelmi üzletek 73–75%-át kereskedelmi főtevékenységű vállalkozások üzemeltették a vizsgált időszakban. Ezen belül a kiskereskedelembe sorolt vállalkozások az üzletek mintegy 59, a nagykereskedelembé soroltak 7–7,5, a gépjármű-kereskedelem, -javításba sorolt vállalkozások 6,3–6,7%-át működtették. Viszonylag jelentős súlyt (6,5–6,6%-ot) képviseltek az üzleteket üzemeltetők között az iparba sorolt vállalkozások. Kisebb arányban szinte valamennyi nemzetgazdasági ágba sorolt vállalkozás megtalálható az üzletet üzemeltetők között.

Az üzlethálózat területi jellemzői

2006–2007-ig az üzlethálózat elsősorban a fővárosban és a városokban bővült, miközben a községek üzletállományának csökkenése már korábban megindult. 2008-ban és 2009 I. félévében az üzletek száma már valamennyi településtípuson csökkent. 2009 közepén az üzletekkel való ellátottságra jellemző, hogy a népesség fővárosban és a városokban lakók 67%-ára jutott az országos kiskereskedelmi üzletek számának 81%-a, miközben a községekben élő 32%-nyi népességre az üzletek mindössze 19%-a.

4. tábla

**A kiskereskedelmi üzletek száma és megoszlása a település jogállása szerint,
2009. június 30.**

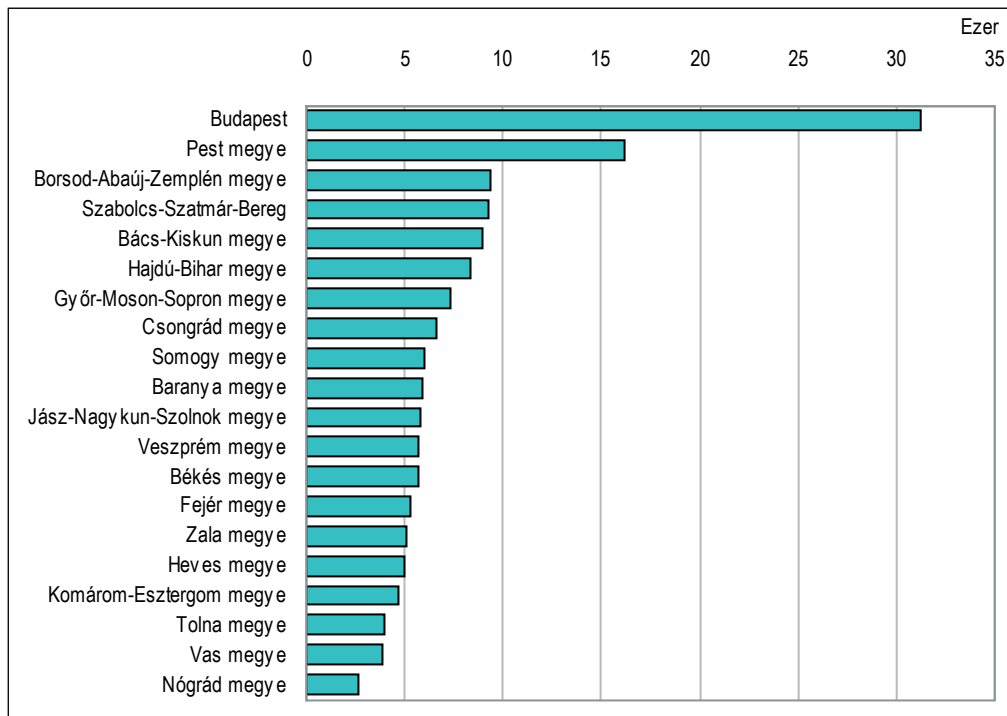
Település jogállása	Üzletszám		Lakosság
	db		megoszlás %
Budapest	31 264	20	17
Megyei jogú város	39 285	25	20
Város	56 283	36	31
Község	29 980	19	32
Összesen	156 812	100	100

Megyei bontásban vizsgálva is szembeötlő Budapest és Pest megye kiemelkedően magas üzletszáma. Az üzlethálózatnak a központi régióban való koncentrálódása hasonló, mint a 2. fejezet-

ben bemutatott kiskereskedelmi vállalkozások székhelye szerinti koncentráltóság. Az üzletek 20%-a Budapesten, 10%-a Pest megyében található.

15. ábra

A kiskereskedelmi üzletek száma, 2009. június 30.

2009 közepén Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg, valamint Bács-Kiskun megyében volt az országos kiskereskedelmi üzlethálózat 6–6%-a, míg a legalacsonyabb (2,7 ezer alatti) üzletszám – az összes üzlet 1,7%-át – Nógrád megyében regisztrálták.

A kiskereskedelmi ágazat főbb mutatói, 2009

Mutatók megnevezése	Kereskedelem	Kiskereskedelem	A kiskereskedelem aránya a nemzetgazdaságból %-ban	A kiskereskedelem aránya a kereskedelemből %-ban	Kiskereskedelmi mutató dinamikája (2008 =100)
Gazdálkodási mutatók					
Gazdálkodó egységek száma, ezer db	142	89	12,7	62,7	94,9
Foglalkoztatottak száma, ezer fő	568	327	11,7	57,6	95,5
Alkalmazottak száma, ezer fő	496	273	11,6	55,0	95,7
Alkalmazottak teljes munkaidősre átszámított létszáma, ezer fő	452	245	11,3	54,2	92,9
Alkalmazottak teljesített munkaóráinak száma, millió óra	837	458	11,6	54,7	93,7
Értékesítés nettó árbevétele, milliárd forint	20 559	6 844	10,0	33,3	94,3
Kibocsátás, termelési érték, milliárd forint	4 580	1 563	4,1	34,1	93,8
A hozzáadott érték a kibocsátás %-ában	42,5	42,9			
Bruttó kereskedelmi árás, milliárd forint	3 566	1 232	26,0	34,5	96,1
Hozzáadott érték tényezőkölségen, milliárd forint	1 948	671	5,3	34,4	87,4
Bruttó működési eredmény, milliárd forint	673	115	2,0	17,1	58,8
Termék és szolgáltatás összes vásárlása, milliárd forint	18 323	6 182	11,2	33,7	94,5
Változatlan formában történő újraeladás, milliárd forint	15 757	5 306	17,4	33,7	93,7
Béreköltség személyi jellegű egyéb kifizetés és bérjárulék (munkaerőköltségek), milliárd forint	1 275	556	8,1	43,6	97,1
Béreköltség és személyi jellegű egyéb kifizetések (munkajövedelem), milliárd forint	984	428	8,0	43,5	98,5
Árbevétel-szerkezeti mutatók					
Főtevékenységből származó árbevétel, milliárd forint	18 786	6 133	10,3	32,6	94,7
Ipari tevékenységből származó árbevétel, milliárd forint	226	66	0,3	29,2	99,0
Építőipari tevékenység árbevétele, milliárd forint	46	12	0,3	26,1	72,4
Szolgáltatási tevékenység árbevétele, milliárd forint	747	206	1,5	27,6	103,6
Kereskedelmi és közvetítő tevékenység árbevétele, milliárd forint	19 198	6 420	27,0	33,4	94,5
Beruházási mutatók					
Bruttó tárgyeszköz-beruházások, milliárd forint	332	152	4,5	45,8	102,7
Bruttó földberuházások, milliárd forint	5,3	3,0	6,7	56,6	136,7
Használt épületek és építmények beszerzése, milliárd forint	9,8	6,0	11,1	61,2	130,5
Új épületek és építmények beruházás teljesítményértéke, milliárd forint	124	72	4,7	58,1	100,8
Bruttó gép- és berendezésberuházások, milliárd forint	193	71	4,0	36,8	101,6

A kiskereskedelem szakágazat-csoportos szerkezete, 2009

(%)

Szakágazat/szakágazatcsoport	Gazdasági egységek száma	Foglalkozta- tottak száma	Értékesítés árbevétele	Bruttó keres- kedelmi árrés	Hozzáadott érték ténye- zőköltségen
Élelmiszer jellegű vegyes bolti kiskereskedelem	17,29	36,02	38,53	35,42	40,23
Élelmiszer-, ital-, dohányáru-kiskereskedelem	7,60	5,41	3,30	3,56	3,52
Iparcikk jellegű vegyes kiskereskedelem	5,24	5,47	4,42	6,31	5,04
Textil-, ruházati és lábbelikereskedelem	12,35	9,69	4,72	9,88	5,97
Bútor-, háztartáscikk-, építőanyag-kiskereskedelem	9,68	10,89	11,96	14,98	11,68
Könyv-, újság-, papíráru-kiskereskedelem	2,75	4,04	1,60	2,61	2,48
Egyéb iparcikk bolti kiskereskedelme	17,57	10,65	6,08	8,33	9,30
Gyógyszer-, gyógyászatitermék-kiskereskedelem	3,49	5,27	9,60	6,03	9,50
Illatszer-kiskereskedelem	0,91	1,75	1,83	2,32	1,77
Használatcikk-kiskereskedelem	3,27	1,72	0,52	0,94	0,81
Csomagküldő, internetes kiskereskedelem	1,31	0,62	0,84	1,09	0,54
Gépjárműüzemanyag-kiskereskedelem	1,01	2,20	14,86	4,93	6,45
Piaci kiskereskedelem	7,41	2,61	0,39	0,68	0,70
Egyéb nem bolti vagy piaci kiskereskedelem	10,11	3,66	1,34	2,91	2,00
Kiskereskedelem összesen	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Elérhetőségek:

Felelős szerkesztő: Dr. Probáld Ákos főosztályvezető
További információ: Süveges Éva
 Telefon: (+36-1) 345-6729, e-mail: eva.suveges@ksh.hu

Információs szolgálat, telefon: (+36-1) 345-6789, fax: (+36-1) 345-6788

TÁBLÁZAT

A kiskereskedelem szakágazati szerkezete, 2009

(%)

Megnevezés	Gazdasági egységek száma	Foglalkoztatottak száma	Értékesítés árbevétele	Bruttó kereskedelmi árás	Hozzáadott érték tényező-költségen
Élelmiszer jellegű bolti vegyes kiskereskedelem	17,29	36,02	38,53	35,42	40,23
Iparcikk jellegű bolti vegyes kiskereskedelem	5,24	5,47	4,42	6,31	5,04
Zöldség-, gyümölcskiskereskedelem	2,46	1,26	0,46	0,44	0,47
Hús-, húсарu-kiskereskedelem	1,59	1,94	1,46	1,24	1,54
Halkiskereskedelem	0,13	0,06	0,02	0,03	0,02
Kenyér-, pékáru-, édességkiskereskedelem	0,92	0,68	0,23	0,38	0,36
Italkiskereskedelem	1,02	0,56	0,46	0,62	0,43
Dohányáru-kiskereskedelem	0,36	0,19	0,17	0,10	0,13
Egyéb élelmiszer-kiskereskedelem	1,13	0,72	0,50	0,75	0,58
Gépjárműüzemanyag-kiskereskedelem	1,01	2,20	14,86	4,93	6,45
Számítógép-, periféria-, szoftverkiskereskedelem	2,13	1,46	1,46	1,56	2,00
Telekommunikációs termék kiskereskedelme	0,79	0,76	0,55	0,58	0,81
Audio-, videoberendezés-kiskereskedelem	0,39	0,33	0,32	0,29	0,28
Textilkiskereskedelem	1,27	0,95	0,41	0,90	0,42
Vasáru-, festék-, üvegkiskereskedelem	5,05	5,55	6,00	6,13	6,22
Takaró-, szőnyeg-, fal- padlóburkoló- kiskereskedelem	0,45	0,44	0,31	0,45	0,41
Villamos háztartási készülék kiskereskedelme	1,04	1,59	2,61	3,43	1,31
Bútor-, világításieszköz-, egyéb háztartásicikk-kiskereskedelem	2,66	2,91	2,68	4,61	3,39
Könyvkiskereskedelem	0,72	2,79	0,95	1,71	1,46
Újság-, papíráru-kiskereskedelem	2,03	1,25	0,66	0,90	1,03
Zene-, videófelvétel-kiskereskedelem	0,10	0,06	0,04	0,07	0,08
Sportszer-kiskereskedelem	1,13	0,63	0,30	0,48	0,39
Játékkiskereskedelem	0,38	0,27	0,14	0,25	0,22
Ruházatkiskereskedelem	9,59	7,22	3,38	7,10	4,71
Lábbeli-, bőráru-kiskereskedelem	1,49	1,51	0,93	1,88	0,83
Gyógyszer-kiskereskedelem	2,70	4,51	8,58	4,48	7,81
Gyógyászati termék kiskereskedelme	0,78	0,77	1,03	1,56	1,69
Illatszer-kiskereskedelem	0,91	1,75	1,83	2,32	1,77
Dísznövény, vetőmag, műtrágya, hobbiállat-eledel kiskereskedelme	5,21	2,51	0,76	1,10	1,27
Óra-, ékszer-kiskereskedelem	0,96	0,85	0,37	0,76	0,75
Egyéb m.n.s. új áru kiskereskedelme	6,99	4,18	2,50	3,61	3,86
Használt cikk bolti kiskereskedelme	3,27	1,72	0,52	0,94	0,81
Élelmiszer, ital, dohányáru piaci kiskereskedelme	1,06	0,40	0,08	0,11	0,11
Textil, ruházat, lábbeli piaci kiskereskedelme	3,88	1,34	0,14	0,31	0,33
Egyéb áruk piaci kiskereskedelme	2,48	0,87	0,16	0,26	0,27
Csomagküldő, internetes kiskereskedelem	1,31	0,62	0,84	1,09	0,54
Egyéb nem bolti, piaci kiskereskedelem	10,11	3,66	1,34	2,91	2,00
Kiskereskedelem összesen	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Módszertani megjegyzések

A kiadványban szereplő ágazati adatok a TEÁOR 2008 szerint értendők. A korábbi évek adataitól eltérő, hogy 2008-tól a gépjárműüzemanyag-kiskereskedelem a gépjármű-kereskedelemből a kiskereskedelembe lett átsorolva, míg a lakosság részére végzett fogyasztásicikk-javító szakágazatok kikerültek a kiskereskedelemről.

A kiskereskedelmen belül a szakágazati csoportokat a havi „Kiskereskedelem” gyorstájékoztatónak leginkább megfelelő bontás szerint használtuk az alábbiak szerint:

Megnevezés	TEÁOR 2003	TEÁOR 2008
Élelmiszer jellegű vegyes bolti kiskereskedelem	5211	4711
Élelmiszer-, ital-, dohányáru-kiskereskedelem	5221 + 5222 + 5223 +	4721 + 4722 + 4723 + 4724 + 4725 + 4726
Iparcikk jellegű vegyes kiskereskedelem	5212	4719
Textil-, ruházati és lábbeli-kiskereskedelem	5241 + 5242 + 5243	4751 + 4771 + 4772
Bútor-, háztartásicikk-, építőanyag-kiskereskedelem	5244 + 5245 + 5246	4743 + 4752 + 4753 + 4754 + 4759 + 4763
Könyv-, újság-, papíráru-kiskereskedelem	5247	4761 + 4762
Egyéb iparcikk bolti kiskereskedelme	5248	4741 + 4742 + 4764 + 4765 + 4776 + 4777
Gyógyszer-, gyógyászatitermék-kiskereskedelem	5231 + 5232	4773 + 4774
Illatszer-kiskereskedelem	5233	4775
Használatcikk-kiskereskedelem	5250	4779
Csomagküldő, internetes kiskereskedelem	5261	4791
Gépjárműüzemanyag-kiskereskedelem	5050	4730
Piaci kiskereskedelem	5262	4781 + 4782 + 4789
Egyéb nem bolti vagy piaci kiskereskedelem	5263	4799